

Buskerud landbruksselskap

Saksbehandler, innvalgstelefon

Lina Sannes Eskerud, 32266818

Tillatelse til oppføring av uthus i Geitvassdalen i Hardangervidda nasjonalpark

Statsforvalteren gir tillatelse til oppføring av uthus og rivning av eksisterende uthus i Geitvassdalen i Hardangervidda nasjonalpark med hjemmel i verneforskriften § 4.1.3 e). Det er stilt vilkår til tiltaket.

Bakgrunn for saken

Vi viser til søknad mottatt 18.02.2022. Det er søkt om tillatelse til oppføring av uthus i Geitvassdalen i Hardangervidda nasjonalpark i Nore og Uvdal kommune.

Buskerud landbruksselskap søker om å rive eksisterende uthus og sette opp ett ny uthus ved eksisterende hytte i Geitvassdalen. Bygget skal erstattet nåværende utedo og gi plass til ved og utstyr som brukes i forbindelse med næringsfiske i Geitvatnet. Bygget skal plasseres på oversiden av hytta Knutsbu og ligger ca. 50 meter fra Geitvatnet. Næringsgrunnlaget knyttet til hytta er 600 kg fisk i Geitvatnet som blir leid bort til næringsfiske og har en omsetningsverdi på 150 000 – 200 000 kr per år. Total bygningsmasse i dag er 50 m². Etter dialog med tiltakshaver er størrelsen på uthuset redusert noe og plasseringen flyttet i bakkant av hytta slik at uthuset blir mindre synlig fra vannet. Nytt totalareal blir 56 m².

Lovgrunnlag

Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for Hardangervidda nasjonalpark. Vi forvalter verneområdet etter en egen forskrift med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse.

Forskrift om vern av Hardangervidda nasjonalpark ble fastsatt ved kongelig resolusjon av 10. april 1981. Formålet med verneområdet er å; «verne ein del av eit særleg verdfullt høgfjellsområde på ein slik måte at landskapet med planter, dyreliv, natur- og kulturminne og kulturmiljøet elles vert bevart, samstundes som området skal kunne nyttast for landbruk, naturvenleg friluftsliv og naturoppleving, jakt og fiske og undervisning og forskning.»

Landskapet er vernet mot utbygginger av alle slag, jf. § 4.1.1 i verneforskriften. Dyrelivet og deres boplasser, hi, reir og egg skal være fredet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse av alle slag, jf. § 4.2.1.

I henhold til verneforskriften § 4.1.3 e) kan Statsforvalteren gi tillatelse til nærmere bestemte formål, blant annet nybygg eller større tilbygg til eksisterende bygninger, i særskilte tilfeller i forbindelse med landbruksformål. Dette betyr ikke at dere har krav på tillatelse. Det er opp til Statsforvalteren å vurdere om søknaden gir grunn til å gi tillatelse i dette tilfelle.

Det følger av naturmangfoldloven (nml) § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

Høring

Søknaden er sendt på høring til Viken tilsynsutvalg, Villreinnemnda for Hardangerviddarådet og Viken fylkeskommune. Endring av søknad (reduksjon av uthusets areal fra 10 m² til 8 m² samt endret plassering) er kun sendt på ny høring til Viken fylkeskommune.

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet

Villreinnemnda uttaler seg i forhold til villreininteresser. I henhold til § 21 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt, skal nemnda arbeide for en langsiktig bærekraftig forvaltning av villreinen og villreinen sine leveområder. Villreinen er en nasjonal ansvarsart for Norge, og fra 2021 er den oppført på rødlista. Villreinen på Hardangervidda er sterkt presset av menneskelig virksomhet som har ført til at arealbruken er betydelig redusert de siste tiårene. I den nye kvalitetsnormen vil villreinstammen på Hardangervidda etter alt å dømme bli klassifisert som ikke godkjent på grunn av redusert arealbruk, dårlig kondisjon og forekomst av alvorlig sykdom (CWD/skrantesjuka).

Villreinnemnda mener at menneskelig virksomhet i Hardangervidda villreinområde må begrenses framover, og at det må prioriteres sterkere mellom hvilke bruksformål som kan aksepteres for at villreinen skal forvaltes på en bærekraftig måte.

I nasjonalparken er øvre arealgrense 45 m² (inkl. uthus). Villreinnemnda ser ikke at det foreligger grunnlag for å fravike dette og frarår at det gis løyve til omsøkt tiltak.

Viken tilsynsutvalg

TU ønsker å påpeke mulig snøproblematikk ved å flytte det ny utehuset såpass nært hytta. I retningslinjene for byggevirksomhet i Hardangervidda nasjonalpark står det: "utehusfunksjoner skal som hovedregel løses som tilbygg". Vi henstiller at nytt bygg skal bygges som tilbygg.

Samlet strl. på bygg skal helst ikke overskride 45 m², men at det ved søknad om byggetiltak i forbindelse med landbruksvirksomhet skal næringen legges til grunn i vurderingen. Vi ser ikke ett problem med å øke samlet areal, så lenge økningen i areal gjelder lagring og do og ikke oppholdsrom. Men det ble stilt spm. om det ikke allerede fantes lagringsplass inne på hytta som benyttes og om det kan vises til om det er behov for mer?

Viken fylkeskommune

Fylkeskommunen ber om at hensynet til villrein, vassdrag, natur- og kulturmiljø blir vurdert. Dersom saken tas videre anbefaler vi at det vurderes å stilles vilkår om material- og fargevalg på fasade som sikrer et

avdempet og naturtilpasset uttrykk, med bruk av tre eller stein, mørke jordfarger på vindusgerikter og eventuell annen fasade i tre, samt at tak skal ha et ikke-reflekterende materiale. Vi viser til relevante regionale føringer i Regional plan for Hardangervidda og Regional plan for areal og transport i Buskerud.

Dersom det under anleggs- eller gravearbeider treffes på automatisk fredete kulturminner, eksempelvis i form av helleristninger, brent leire, keramikk, flint, groper med trekull og/eller brent stein, slagget etter jernfremstilling etc., skal arbeidet øyeblikkelig stanses og fylkeskommunen varsles, jf. lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50, (kulturminneloven) § 8

Statsforvalterens vurdering

Beslutninger som berører naturmangfold skal bygge på kunnskap om naturverdier og effekten av påvirkninger.

I henhold til forvaltningsplanen for Hardangervidda kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til nybygg eller større tilbygg i særskilte tilfeller i forbindelse med landbruksutnytting, utnytting av statsallmenning eller drift av turisthytte. Ved oppføring av ny bygning i tilknytning til eksisterende bygning skal en påse at det blir en god balanse mellom estetiske verdier og de formål nybygget skal tjene. Gjeldende definisjon av landbruk i verneområdene følger av veilederen Kommuneplanens arealdel T1225 pr. 01.11.01 revidert utgave, T 1382, som gjaldt ved siste endring av verneforskriften 31. mai 2002: "Begrepet stedbunden næring er knyttet til bygninger/anlegg som det av hensyn til driften av primærnæringen er nødvendig å plassere på stedet.

For at stedbunden næring skal være aktuelt, må det være tale om en reell og inntektsgivende næringsvirksomhet av noe omfang. Øvrige aktiviteter som for eksempel jakt, fiske, bærplukking og lignende som har preg av friluftsliv- eller fritidsaktivitet, eller som utgjør et naturlitilskudd til egen husholdning, vil falle utenfor begrepet stedbunden næring." Ved vurdering av søknad om byggetiltak for landbrukseiendom skal mulighet for å høste ressursene på eiendommen innenfor begrepet stedbunden næring legges til grunn. Byggetiltaket må følge definisjonen av landbrukstiltak slik dette var definert ved siste revisjon av verneforskriften og tiltaket må begrunnes økonomisk som et landbrukstiltak. I tillegg skal forvaltningen ved vurdering av tillatelse legge et minimum av ressursgrunnlag til grunn for at det skal være grunnlag for nybygg eller større tilbygg. Ressurskravet for fiske er en årlig normalfangst på mer enn 250 kg fisk.

Verneområdene er delt opp i soner hvor Geitvassdalen er innenfor teig 6, sentralvidda nord og øst. Formålet med teigen er å kunne opprettholde et relativt høyt bruksnivå for landbruk, jakt og fiske og tradisjonelt friluftsliv, men innenfor rammene av verneformålet. Samtidig skal villreinen skjermes i sine viktige vinterbeiteområder. I teigen kan det opprettholdes et relativt høyt bruksnivå for utnytting av private eiendommer og statsgrunn til landbruk, jakt, fiske og friluftsliv. All bruk og omfanget av bruken skal være innenfor rammene av verneformålet.

I Naturbase fra Miljødirektoratet er det registrert leveområde for villrein. I Artskart fra Artsdatabanken er det ikke registrert trua eller sårbare arter i området ved Geitvatnet. De viktigste verneverdiene er Europas største villreinstamme, et storslått og variert viddelandskap, et stort antall kulturminner fra alle perioder og en variert høyfjellsfauna med sårbare høyfjellsarter, store myr- og våtmarksområder med rikt fugleliv og sjeldne/trua arter, samt store og fiskerike vassdrag. I 100-metersbeltet langs vassdrag skal det tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljøfriluftsliv, landskap og andre allmenne interesser. Vassdragene er viktige elementer i norsk natur.

Når det gjelder den samlede belastningen på området er den relativt stor. Nasjonalparken er i bruk

av mange ulike brukergrupper og næringsaktører. Det er et utbredt nett av stier og skiløyper, hvor mange fører til betjente eller ubetjente turisthytter. Det er stølsgrender, steinbuer, private hytter, kjøresleper, fiskebuer og båtnaust innenfor verneområdet. Den største belastningen for verneområdet er menneskelig ferdsel, både organisert og uorganisert, samt motorferdsel. Ifølge retningslinjen for teigen kan det opprettholdes et relativt høyt bruksnivå for blant annet landbruk og fiske. Eiendommen disponerer i dag bygningsmasse med et samlet bebygd areal på 50 m². Samlet øvre arealgrense er 45 m², dersom det ikke gjelder nybygg knyttet til stedbunden næring. Samlet areal med foreslått uthus vil være på 56 m². Fisket på eiendommen er innenfor hva som kreves av ressursgrunnlaget for at det skal falle inn under begrepet stedbunden næring. Vi vektlegger i vår vurdering at det i dag er bebyggelse på stedet og utvidelsen er koblet mot dokumenterbart næringsfiske. Vi mener kravet til et godt kunnskapsgrunnlag er oppfylt i denne saken.

Kvalitetsnormen for villrein ble vedtatt av regjeringen sommeren 2020. Kvalitetsnormen for villrein er et kunnskapssystem som klassifiserer villreinområdene i god, middels eller dårlig kvalitet. Vurderingene tar utgangspunkt i tre delnormer; 1) bestandsforhold, 2) lavbeite og 3) leveområder og menneskelig påvirkning. Målet er at minimum middels kvalitet for det enkelte villreinområde opprettholdes eller nås snarest mulig. I kvalifiseringen som ble lagt fram den 25. april i år kom det fram at Hardangervidda villreinområde har dårlig kvalitet. I kvalifiseringen pekes det på flere årsaker til den dårlige kvaliteten; dårlig arealutnyttelse, høy sykdomsbelastning og lave slaktevekter på kalv. I grove trekk er fragmentering av områdene, infrastruktur og menneskelig ferdsel viktige årsaker til dårlige vilkår for villrein. Det er satt i gang en dugnad for villrein der mange aktører er involvert for å se på sin aktivitet på Hardangervidda og hvordan den kan begrenses/endres for å minske forstyrrelsesgraden på villrein. Det må tas tilstrekkelig hensyn til villrein under byggingen. Det er derfor viktig at søker planlegger anleggsperioden (juni frem til jaktstart for villrein) og transporten slik at belastningen på området blir så liten og kortvarig som mulig. Uthuset blir plassert i bakkant av eksisterende hytte og blir lite synlig fra Geitvatnet. Statsforvalteren vurderer at uthuset ikke vil øke belastningen på verneområdet nevneverdig, jf. nml. § 10 om samlet belastning gitt de vilkårene som blir stilt.

Uthuset må tilpasses slik at material- og fargevalg på fasade sikrer et avdempet og naturtilpasset uttrykk, med bruk av tre eller stein, mørke jordfarger på vindusgerikter og eventuell annen fasade i tre, samt at tak skal ha et ikke-reflekterende materiale. Statsforvalteren vurderer at tiltaket er i henhold til nml. § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

På denne bakgrunn vurderer vi at det kan gis tillatelse til riving av eksisterende uthus og oppføring av nytt med hjemmel i verneforskriften § 4.1.3 e).

Søknaden etter plan- og bygningsloven må oversendes i egen sak til klima- og planseksjonen hos Statsforvalteren i Oslo og Viken. Vi viser til dispensasjonsveilederen som ligger på vår hjemmeside.

Vedtak

Statsforvalteren gir tillatelse til rivning av eksisterende uthus og oppføring av nytt i Hardangervidda nasjonalpark. Tillatelsen er gitt med hjemmel i verneforskriften § 4.1.3 e).

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene.
- Bygget skal oppføres i tråd med byggetegninger datert 04.10.2022, se vedlegg.
- Mønehøyde skal være maksimalt 3,045 meter.
- Utvendig kledning skal være stående trepanel som males med mørke brune eller grå farger

- Vinduer behandles med mørke jordfarger
- Tak skal ha et ikke reflekterende materiale.
- Arbeidene må foregå i perioden fra og med juni til og med jaktstart for villrein.
- Alt rivningsmaterial skal fraktes ut av nasjonalparken.
- Tiltaket skal utføres innen 31.12.2025.
- Straks etter ferdigstilling skal tiltakshaver rapportere utført bygging til Statsforvalteren. Rapporten skal inneholde bilder av det utførte arbeidet.
- Dersom det under anleggs- eller gravearbeider treffes på automatisk fredete kulturminner, eksempelvis i form av helleristninger, brent leire, keramikk, flint, groper med trekull og/eller brent stein, slagg etter jernfremstilling etc., skal arbeidet øyeblikkelig stanses og fylkeskommunen varsles, jf. lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50, (kulturminneloven) § 8.
- Denne tillatelsen skal være tilgjengelig i felt, og kunne vises oppsyn og politi.

Transport av materialer er søknadspliktig og søknad må sendes til Tilsynsutvalget i Viken.

Statsforvalteren har bare vurdert søknaden etter verneforskriften. Vi forutsetter at det innhentes tillatelser etter annet lovverk om nødvendig. Statsforvalteren vil eventuelt kunne komme inn igjen i saken i den forbindelse.

Klageadgang

Du kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Ellen Lien
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Lina Sannes Eskerud
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Byggetegning 3 - Geitvassdalen
- 2 Byggetegning 2 - Geitvassdalen
- 3 Byggetegning 1 - Geitvassdalen
- 4 Situasjonsskart - Geitvassdalen

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMARK
Viken fylkeskommune
Nore og Uvdal kommune
STATSFORVALTAREN I VESTLAND
Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet

Postboks 2076 3103 TØNSBERG
Njøsavegen 2 6863 LEIKANGER

Viken tilsynsutvalg